

עניינו

נב

מרן הרב יצחק יוסף שליט"א
הראשון לציון, הרב הראשי לישראל ונשיא בית הדין הרבני הגדול

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם

דברים שנשא ביום שלישי ט' בסיון תשע"ו, באולם היכל התרבות בעיר פתח תקוה, במעמד כאלף ומאתים איש, בכנס האזכרה וההתייחדות עם רבינו יחיא יצחק הלוי זצוק"ל, כבוד הרבנים הגאונים, ובראשם חבר מועצת חכמי התורה, ידידו של מרן האבא זצ"ל, שיבדל לחיים טובים וארוכים, הגאון הגדול רבי שמעון בעדני שליט"א. הקב"ה יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, עד מאה ועשרים. כבוד עמיתי, ידידי הדגול, הרב הראשי לישראל, נשיא מועצת הרבנות הראשית, הגאון רבי דוד לאו שליט"א. כבוד רבה של בני ברק, הגאון רבי שלמה קורח שליט"א, מחבר הספרים החשובים, עריכת שולחן ושאר ספרים, ועוד יחבר לנו ספרים, ויעשה עוד כהנה וכהנה. כבוד הגאון המפורסם הרב שלמה מחפוד שליט"א, כבוד הגאון הרב פנחס קורח שליט"א, כבוד כל הרבנים, כל אחד לפי כבודו ומעלתו. כבוד ידידנו רב הפעלים, הגאון הדיין החשוב רבי אבירן יצחק הלוי הי"ו. התפעלתי מאד מאד מהספרים "בבת עינינו", שהוציא לכבוד מרן האבא זצ"ל. איני יודע כיצד הרב הלוי הגיע לכל כך הרבה מכתבים של מרן האבא מלפני עשרות עשרות בשנים, המצויים אצל רבני תימן בכל רחבי הארץ. עבודתו עבודה נפלאה, ה' ישמרהו ויחיהו. קהל קדוש, מורי ורבותי.

יהדות תימן ידועה כמי ששמרה על המסורת בצורה מיוחדת, משך מאות בשנים. וידוע שלפני כשמונה מאות וחמישים שנה, יהודי תימן דבקו בתורתו של הנשר הגדול הרמב"ם. ידועה ומפורסמת היא איגרת הרמב"ם, ששלח לבני תימן. באותן שנים, קם בתימן משיח שקר. הרמב"ם שלח ליהודי תימן איגרת, ובה צוה עליהם שלא יאבו אליו ולא ישמעו בקולו, ולא ילכו אחריו. בפתיחת איגרתו כתב דברים נפלאים על יהודי תימן, ושיבח אותם כגומלי חסדים ובני תורה: "כי הם לדל נותני לחמו, מסעד לעשיר מקדימי שלומו, הליכות שבא קיוו למו. וידם לכל עוברי דרך מתוחה, וביתם פתוח לרווחה, ועמם מצאו הכל מנוחה, ונסו יגון ואנחה. וכל היום הוגים בתורת משה, הולכים בדרך הורה רב אישי.

רודפי הצדק, מחזקי הבדק. מעמידי עיקרי התורה על תלם, מקבצים נפזרי ה' במלולם. מקיימי כל המצוות בדקדוקיהם במקהלותם, אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותם. ברוך ה' אשר לא השבית מקימי תורה ושומרי חוקים, באיים הרחוקים". מאז דבקו יהודי תימן בתורתו של הרמב"ם. גם הרמב"ן באיגרתו לרבני צפון צרפת (המתחלת בתיבות טרם אענה אני שוגג, כתבי הרמב"ן עמ' שמ"א) כותב: "כי שמענו ממגידי אמת, שבכל ארצות מלכות תימן, קהלות רבות עוסקים בתורה ובמצות לשמן. והיו מזכירים שם הרב בכל קדיש וקדיש, בחייכון וביומיכון ובחיי דרבנא משה בן מימון, אשר האיר עיניהם בתורה, והעמידם בקרן אורה, לבטל מהן גזרות קשות וכובד המס, כי היו כטיט חוצות מרמס, ומעליהם עול מלכות הרים, ויחלו מעט ממשא מלך ושרים". כל כך היו קשורים ודבוקים בתורתו. היו קהילות רבות בתימן, שהיו הולכים בכל ההלכות אחרי הוראותיו של רבינו הרמב"ם עוד בחיים חיותו. כך מעידים רבים מהאחרונים כידוע, כגון בשו"ת תורת חיים למהרח"ש (ח"ב

עינינו

נבת

דף פ"ה ע"א), ומהריק"ש (חושן משפט סי' י"ד), ועוד ועוד, כפי שנתבאר בספר עין יצחק חלק א' עמ' שפ"ו ואילך.

בשו"ת יביע אומר חלק ג' אבן העזר סי' י"ח-כ' ישנה תשובה בענין אשה הטוענת מאיס עלי אם כופין את הבעל לגרש. כידוע שמרן השלחן ערוך באבן העזר בסי' ע"ז נטה בהלכה זו מדרכו של הרמב"ם בהלכות אישות פרק י"ד הלכה ט"ו, ופסק כדעת רבינו תם בתוספות בכתובות ס"ג ע"ב, והרמב"ן והרשב"א והרא"ש ועוד ראשונים רבים, שאין לכוף את הבעל לגרש את אשתו, כאשר האשה טוענת מאיס עלי. מרן האבא ביביע אומר פסק, שלתימנים בשעת הדוחק ובמקום עיגון, יש להורות בענין זה כדעת רבינו הרמב"ם, כי הוא איננו דעת יחיד כלל, ובעיקר מפני שהוא היה עמוד ההוראה בתימן. ובענינים כאלה שבין איש לאשתו יש לתפוס להם כדעת הרמב"ם.

לפני כשלוש מאות שנה, חי בעיר צנעא שבתימן, אחד מגדולי הרבנים שקמו ליהדות

עח

עינינו

נבת

תימן. הגאון רבי דוד משרקי זצ"ל, בעל הספרים החשובים והיקרים, שו"ת רביד הזהב וספר שתילי זיתים. הוא האיר את עיניהן של כל קהילות הקודש תימן. הוא דגל בדעה, שבדורות האחרונים הולכים תמיד בדרכו של מרן השלחן ערוך, חוץ מכמה דברים שממשיכים ללכת כדעת הרמב"ם. אמנם תלמידו, הגאון רבי יחיא צאלח בעל ספר פעולת צדיק, אף שגם הוא סבר שעיקר ההוראה כשולחן ערוך, בדברים רבים סבר שיש להמשיך ולנהוג כדעת הרמב"ם. בתחלה גם הוא היה מורה בתימן כדעת מרן, אך לבסוף שינה בכמה דברים והורה לנהוג כדעת הרמב"ם.

שני הרבנים הללו היו גדולים בתורה, שניהם גדולי עולם. הדבר ניכר היטב בספריהם. כל דבר שהם דנים בו, מביאים ראיות מהגמרא, מהתוספות, מהראשונים ומהאחרונים. אנו חייבים בכבודם בשווה. שהרי אלו ואלו דברי אלהים חיים, והדברים כולם ניתנו מרועה אחד. הם עצמם נהגו כבוד גדול זה בזה, רבי יחיא צאלח כותב על רבו בעל שתילי זיתים,

עינינו

נבת

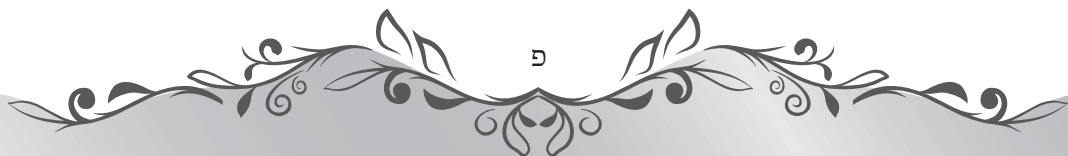
"רב של דור". [ותמוה מאד שחכם אחד בדורינו החליט שרבי יחיא צאלח גדול מרבי דוד משריקי ויש לתפוס תמיד כדבריו, אך מאין לו האומץ להכריע בין גדולי הדור מלפני מאתים שנה].

בתימן כל אדם, גם בעל מלאכה, גם אדם פשוט ביותר, היה בקי בעל פה בתורה ובנביאים בכתובים, בקי במשנה, בקי ברמב"ם, בקי בשולחן ערוך. זה מדהים. כדי להיות רב בתימן, צריך היה להיות באמת גאון גדול, בקי בכל הש"ס והתוס', בכל הרמב"ם, בכל השולחן ערוך. כך היה בתימן, שמרו על עצמם משך דורות על גבי דורות.

גם כשהגיעו יהודי תימן לארץ, לפני למעלה משבעים שנה, בעלייה הנקראת על כנפי נשרים, הם שמרו על מסורתם. אמנם ראשי החילוניים בארץ הורידו חלק גדול מבני העדה מדרך התורה. ולכן גדולי רבני תימן בדור הקודם, לפני כשבעים וששים שנה, כיתתו את רגליהם, והלכו ממקום למקום לחזק את העדה. ולעיתים היו לוקחים עמהם את מרן האבא זצ"ל. שהיה חבר בית הדין בירושלים, היו מגיעים לבתינו ברחוב אלקנה בירושלים, לפני קרוב לששים שנה, הגאון רבי שלום יצחק הלוי, הגאון רבי יחיא אלשיך, הגאון רבי חיים

כסאר, ועמם עוד ועוד נכבדים מגדולי רבני תימן זצ"ל. לא את כולם זכיתי להכיר באופן אישי, ולא את כולם אני זוכר בשמותיהם. הייתי רואה שהיו באים לבית אבא עם מונית גדולה, ואומרים לו שהולכים למושבים של התימנים כדי לחזק אותם, שלא ילכו חס ושלו

עינינו

נבת

לחינוך של החילוניים פורקי העול. מרן היה תמיד מצטרף אליהם. ואף שמרן היה עדיין רק דיין בבית הדין האזורי, אבל היה לו מענה לשון והשפעה גדולה והכירו בו כבר אז כגדול בתורה. הוא היה מצטרף אליהם למונית, ויחדיו היו נוסעים ממושב למושב ומעיר לעיר, כדי לחזק את יהדות תימן.

מרן האבא היה בקי מאוד בספריהם של רבני תימן. אין נושא שרבני תימן כתבו עליו, ומרן לא ידע אותו על בוריו. אין דבר כזה. היה בקי בהחלט בספרים: שתילי זתים, שו"ת רביד הזהב, שו"ת פעולת צדיק, פרוש עץ חיים, ספר נחלת יוסף, שו"ת דברי חכמים, ספר ויצבור יוסף בר, ועוד ועוד. בכל ספרי חכמי תימן, ללא יוצא מן הכלל.

כשהייתי בחור צעיר היינו גרים בתל אביב, ומרן היה אז הרב הראשי וראב"ד של תל אביב יפו. כל חג היו באים לבקר את מרן האבא משלחת גדולה של רבני תימן, והיו מקיימים בזה גם מה שאמרו בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"ב) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל. כבחור צעיר אני זוכר את רבי שלום יצחק הלוי, ועמו רבים מרבני תימן. ביניהם רבי יחיא אלשיך, שהיה שכנינו שגר סמוך לביתנו בירושלים, והיה מגיע מדי פעם לבית מרן, ומדבר אתו בדברי תורה. כשהיו באים לבקר בחג, היו יושבים אצל מרן האבא זמן רב. אמנם, בדרך כלל בעת ביקור חג, שוהים זמן קצר, מברכים ברכות, עושים לחיים, אומרים מעט דברי תורה והולכים. אבל לא כך היה במפגש עם מרן האבא. הם היו יושבים עם אבא זמן רב, מדברים עמו בדברי תורה, נושאים ונותנים בהלכות שונות, שואלים ודורשים, מה דעת כבודו בזה, ומה דעת כבודו בזה.

עינינו

נברת

באחת הפעמים, הגיעה משלחת של רבני תימן, לסוכתנו בתל אביב. הסוכה כולה התמלאה ברבני תימן, רבנים רבים. מיד בכניסתם לסוכה בירכו "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לישב בסוכה", כדעת הרי"ף והרמב"ם. מרן האבא, ענה אחריהם אמן. שמתו לב לדבר, ואחרי שהלכו שאלתי את אבא, מדוע ענית אחריהם אמן, הרי בשו"ת יביע אומר חלק ה' (או"ח סי' י"ח אות ט'), ומעין זה ביבי"א ח"א או"ח סי' כ"ט אות י"ד, וח"ב או"ח סי' י"ג אות ח', וח"ט או"ח סי' ל"ח אות ג') נפסק שאשכנזי שמברך על ההלל בראש חודש, כיון שלדעת הרמב"ם זו ברכה לבטלה, ולדעתו אי אפשר לומר "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקרוא את ההלל", מפני שאין לנו ציווי על מנהג, אין לענות אחריו אמן. אמת, רבנו תם חולק, וכך פסק הרמ"א, ולכן האשכנזים נוהגים לברך, אבל אנחנו פוסקים כדעת הרמב"ם ולא מברכים. ואם כן אמאי ענית אמן.

אמנם יש מי שחולק על זה, וטוען, שהרי אם יבוא אלינו אשכנזי וישאל אם לברך על ההלל בראש חודש, נשיב לו שיברך ויעשה כדעת רבותיו ר"ת והרמ"א. וא"כ אמאי לא נענה אחריהם אמן אחר שעושים כדעת רבם. אולם התשובה לכך, דהנהגה כל אחד ואחד מאיתנו,

אחרי מאה ועשרים, ירוץ, אם יזכה, לראות את הרמב"ם. כולנו נרוץ אליו ונשאל, רבינו הרמב"ם, לברך על ההלל בראש חודש, או לא לברך. הוא ודאי יענה לכולם, לאשכנזים ולספרדים כאחד, שזו ברכה לבטלה. אבל האשכנזים ירצו לשאול את רבנו תם, והוא יענה להם כן לברך, מפני שלדעתו גדול כוח המנהג, ואפשר לומר וצווננו על מנהג. לדידן נקטינן כדעת הרמב"ם שלא לברך, שכן המנהג בארץ ישראל, ומרן הש"ע תלה דין זה במנהג, ולכן אין להביא מנהג מחו"ל לנהוג כאן באר"י בפרט בדבר זה שמרן תלה הדבר במנהג ארץ ישראל. ומרן הודה שבח"ל נהגו לברך, ועכ"ז כתב שבאר"י לא יברך. ולכן ספרדי ששומע ברכה מאשכנזי לא יענה אמן, כי לדעת הרמב"ם והש"ע זו ברכה לבטלה. לכן שאלתי בזמנו את מרן, מדוע ענית אמן אחרי רבני התימנים שבירכו על הסוכה.

אמר לי מרן, דע לך, מעיקר הדין, גם אנחנו הספרדים היינו צריכים לנהוג כדעת הרמב"ם, ולברך לישיב בסוכה בכל פעם שנכנסים לסוכה. כי זו דעת הרי"ף והרמב"ם, שני עמודי ההוראה. וזו דעת רוב הראשונים. אמנם ישנה דעת הרא"ש, וכן המרדכי, ועוד, שאין לברך אלא מסעודה לסעודה, אבל דעת רוב הראשונים לברך. ומרן בשולחן ערוך בהלכות סוכה בס' תרל"ט סע' ח' הדגיש "נהגו שאין מברכים על הסוכה אלא בשעת אכילה". מרן כתב, "נהגו", וגם הרמ"א הוסיף "וכן נהגו", וכוננתו להוסיף שגם בסוכת חברו נהגו שלא לברך. כמ"ש בערוך השלחן. אבל זה רק מנהג [ראה באריכות בדברי מרן בשו"ת יחווה דעת

עינינו

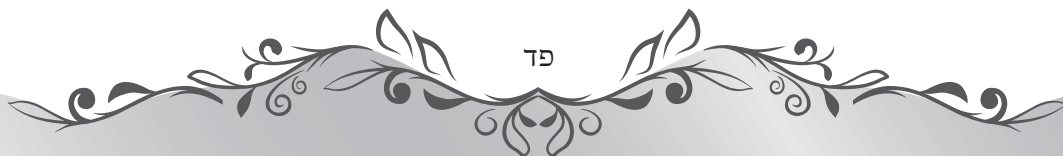
נברת

חלק א' סימן ס"ז] אבל מעיקר הדין צריך לברך בכל עת שיושבים בסוכה ומקיימים מצוות סוכה, כמו שנוהגים התימנים, ולכן עניתי אחריהם אמון. כך ביאר מרן. וזה שונה מהלל בר"ח שאין לענות אמון. וכן מבואר בשו"ת התשב"ץ (ח"ג סי' כ"ז) שכתב לגבי ברכות התורה, וכ"ש לרש"י ור"ת שסוברים שהיא סוף ברכה לעסוק בד"ת, וכן יש בסידורי צרפת והערב בוי"ו, לומר שהכל ברכה אחת וכו', ולפ"ז אין לענות אמון בין לעסוק בד"ת ובין והערב נא, לפי שהכל היא ברכה אחת. וכן אני אומר שברכת גומל חסדים לעמו ישראל היא בחתימת ברכת המעביר חבלי שינה, ואין לענות אמון עד שישלים גומל חסדים. עכ"ל. וראה בילקו"י על הלכות ברכות התורה (סי' מז הערה כ').

ואף שהמהרח"ו בשעה"כ (בנוסח התפלה, דף נ' ע"ד). כתב, גם ראיתי אותו [האר"י] עונה אמון באמצע שתי ברכות של אשר קדשנו על דברי תורה, ובין ברכת והערב נא ה' וכו', כנראה שהם שתי ברכות. ע"ש. הנה זהו לפי הסוד, דתורת ודאי עלה, אבל לפי הפשטנים יש לחוש להחולקים, ודעת רוב האחרונים שלא לענות אמון. דכל ברכה שיש בה ספק ומחלוקת בפוסקים אם היא סיום הברכה או לא, שב ואל תעשה עדיף. ושמעינן מהכא דספק אמון לקולא, וא"כ ה"ה בנ"ד דברכה על ההלל היא מחלוקת בין הפוסקים, לענין עניית אמון שב ואל תעשה עדיף.

ועיין למהר"ש קלוגר בשו"ת שנות חיים (בקונט' פרט ועוללות דף פו סע"ב) דלדין דאזלינן בתר הוראת הרמב"ם שלא לברך על ההלל דר"ח, המברך הוי כמברך ברכה שאינה צריכה. ע"ש. אך עיין במ"ש בספרו

עינינו

נברת

שו"ת האלף לך שלמה (חאו"ח סי' נז) שיש לחלק בין עניית אמן על ברכה שאינה צריכה, לעניית אמן אחר תפילין של ראש. ולדבריו בנ"ד איה"נ רשאי לענות אמן, ודלא כהפמ"ג.

והרשב"ץ בתשובה ח"ג (סי' רמו), כתב, ומה שנהגו כל ישראל לקדש בביהכ"נ בזה"ז, אע"פ שאין אורחים, ומטעם זה רצו כמה גדולים לבטל המנהג, אבל אנו אומרים שתקנות חכמים תקנות קבועות הן, וכיון שנתקנו מפני טעם, אף שבטל הטעם לא בטלה התקנה.

עכ"ל. ואע"פ כן נמנע הרשב"ץ מלענות אמן אחר הש"צ המקדש בביהכ"נ, כיון שלא יצא הדבר מידי מחלוקת הפוסקים. וכ"ש בנ"ד. ומה מאד יש להביע פליאה על מחבר אחד מכסא רחמים, שכתב לחלוק ע"ז, והביא "ראיה" מאשה השומעת מבעלה ברכה על שופר ולולב שעונה אמן. [ברכת ה' ח"א פ"ו הי"ב עמוד רנד] ע"ש. ותמוה, דהתם לכ"ע הבעל מברך

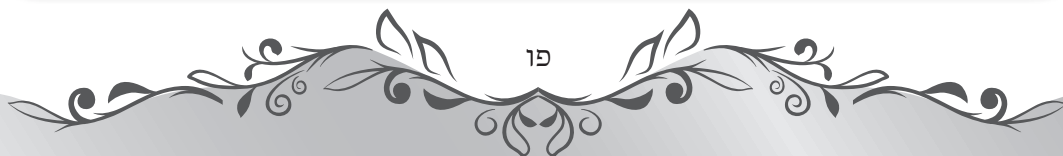
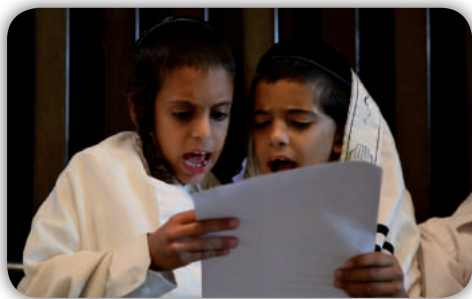

עינינו

נברת

כדין, ולמה לא תענה אחריו אמון. משא"כ בברכה על ההלל בר"ח שלדעת הרמב"ם ומרן זו ברכה לבטלה. ומה הדמיון בין הדברים. וחבל שכתב בבטחון מופרז כדרך תלמידי אותה ישיבה. וראה בילקו"י פורים (מהדורת תשע"ג עמ' רכ). שביבי"א ח"א (ס' כט אות ט') כתב דשוא"ת, שהרי לד' הרמב"ם והש"ע הוא ברכה לבטלה.

על כל פנים התימנים היו קשורים מאד למרן האבא, והיתה ביניהם אהבה ואחוה, ידידות ואחדות גדולה מאד. לא ניתן, רבותי, שיבואו אנשים ויעשו חלילה איזה חילוק או פירוד בין הדבקים. צריך לדעת שיש אחדות בעם ישראל. כולנו מעריכים ומוקירים את כל הרבנים, מכל החוגים. אנו לומדים בספרי הפוסקים האשכנזים, גדולי עולם שקמו ביניהם. הסמ"ע, הש"ך, הט"ז, הנודע ביהודה, רבי עקיבא איגר, החתם סופר ועוד ועוד. וגם לומדים בספרי

עינינו

נברת

רבני תורכיה, החקרי לב, רבינו חיים פלאג'י בעל רוח חיים ועוד ספרים רבים, ורבינו חיים בנבנשתי בעל כנסת הגדולה. וכן לומדים בספרי רבני עירק, רבינו עבדאללה סומך בעל זבחי צדק, ורבינו יוסף חיים בעל בן איש חי. וגם בספרי רבני סוריה, רבי שלמה לנייאדו ורבי אברהם ענתבי. בספרי רבני מרוקו, רבינו חיים בן עטר בעל אור החיים ופרי תואר, רבינו רפאל אלנקווה בעל שו"ת קרני ראם ושו"ת תועפות ראם, רבינו יעקב בן צור בעל שו"ת משפט וצדקה ביעקב, ורבינו שלמה אבן דנאן בעל שו"ת אשר לשלמה. בחיבורי רבני איטליה, רבני תוניס, בחיבורי רבני כל העדות כולן. כי אין בתורה שלנו עדתיות. לא יאמר אדם, אני עירקי, אלמד רק ספרי רבני עירק. אני תונסאי אלמד רק אצל חכמי תוניס, אני מרוקאי, אלמד רק ספרי רבני מרוקו. אין דבר כזה. התורה מאחדת את כולנו. רבותי, כל התורה כולה שייכת לכולנו, לכל אחד מאיתנו. בתורה נאמר (דברים ל"ג ד') תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, לא כתוב קהילת אשכנזים, לא כתוב קהילת ספרדים, קהילת מרוקאים, קהילת עירקים, קהילת תימנים. כתוב קהילת יעקב. כולנו בני איש אחד

עינינו

נבת

נחנו. עם אחד, כולנו יושבים ועוסקים באותה תורה. אבל צריך לדעת שעיקר הלימוד זה לא כך אמר זה וכך אמר פלוני, או דקדוק בתפלה והערות בדפוסים שונים, גימטריאות וכדומה, אלא עיקר הלימוד הוא בפלפול בסברא כמו שעשו רעק"א והחתם סופר, שואל ומשיב ושאר גדולי הדורות. להביא ראייה מתוס' או

רשב"א, לפלפל בראיה ובסברא, וללמוד בעיון מקיף, ולא בדקדוק בדברי רש"י למה אמר כלומר וכדומה. ומי שתמצא אצלו שיודע לפלפל, ולא רק בקי בדקדוק וגימטריאות, תדע שאכן הוא באמת גדול בתורה.

לכן, כשבא אלי הרב אבירן הלוי, ואמר לי שהוא רוצה לארגן כנס לעילוי נשמתו ולזכרו של הגאון רבי יחיא יצחק הלוי זצ"ל, וביקש שאדבר וארחיב על גדלות תימן ורבניה, מיד השבתי לו, כן, אני אגיע, ואשתתף בכנס כולו, מתחילתו ועד סופו. כדי להראות לכולם, שכולנו באחדות מלאה, בידידות, ובהוקרה רבה מאד.

קראתי על הגאון רבי יחיא יצחק הלוי זצ"ל בספרים איש ימיני שהוציא הרב אבירן. הספרים יצאו לאור בהסכמת מרן האבא שכתב בהסכמה: "הגאון הגדול הרב יחיא יצחק הלוי, אשר הקים עולה של תורה, וגדר גדרה, במשך עשרות שנים, בעיר של חכמים ושל סופרים, במדינת תימן המעטירה. זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלויה בו". עיינתי הרבה בספרים איש ימיני, והתפעלתי מאד מהספרים הרבים שהיו בתימן. אף שחוברו על ידי רבנים ספרדים ואשכנזים, הגיעו לתימן הרחוקה. היו לומדים בהם בעיון עמוק,

כפי שרואים מתשובות הרב יחיא יצחק הלוי. הרב הנהיג את הקהילה ברמה, ושמר עליה מכל משמר. בפרט נלחם בהשפעות הזרות וברוחות הרעות שהגיעו מאירופה ומתנועת ההשכלה. ודאי עליו נאמר (משלי כ' ז') מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו.

יש היום, רבותי, שמונה דיינים תימנים, כן ירבו, מתוך כתשעים וחמשה דיינים ספרדים ובני עדות המזרח, המכהנים בבית הדין הגדול ובבתי הדין האזוריים. וכן ישנם עוד הרבה רבני ערים, רבני מושבים, ורבני שכונות. ברוך ה' הם מוכשרים ומוצלחים ביותר. ישנם גם כלי קודש רבים, ובהם שוחטים, מוהלים, ועוד ועוד. כולם ממלאים את תפקידם על הצד הטוב ביותר. אני עצמי זכיתי למנות מהם לתפקידים חשובים ונכבדים, רבנים מבני עדת תימן, בבית הדין האזורי, מניתי את הרב אלון אבידר לדיין, את הרב אבירן הלוי לאב"ד, את הרב נהרי לחבר בביה"ד הגדול, ועוד היד נטויה בעזה"י. ואכן הדיינים גומרים עליהם את ההלל. בן פורת יוסף בן פורת עלי עין.

כל היהדות שלכם, יהודי תימן, ששמרתם עליה, זה בזכות שהייתם דבוקים בגדולי התורה וברבנים, הייתם דבוקים במורי.

ברשותכם אספר סיפור קטן, ובזה אסיים. לפני שבועיים הזדמן לנו להיות באיזה אירוע, בחוג מצומצם, עם ראש הממשלה בנימין נתניהו ועם הנשיא שמעון פרס. דיברתי לפניכם, וסיפרתי להם דבר מעניין.

לפני כמה זמן הזמינו אותי לביקור במוסקבה שברוסיה. היה שם כנס בהשתתפות כשלוש מאות רבנים. לקחו אותי לשם למסור בפניהם שיעור בהלכה. כשסיימתי, הפתיעו אותי ואמרו לי, עכשיו עם סיום השיעור, אנחנו נוסעים כמה רבנים, היה אתי הגאון רבי ישראל מאיר לאו, ועוד כמה רבנים, נוסעים עכשיו להיפגש עם ולדמיר פוטין נשיא רוסיה. בקשו ממני להצטרף עמהם. חשבתי שזו תהיה פגישה קצרה, נלחץ ידיים למנהיגים, ונעשה כמה תמונות. אבל לא כך היה. פוטין ישב אתנו כשעה ורבע. רוב הזמן הוא דיבר. הוא אוהב לדבר. איני יודע מאיפה יש לו פנאי. רבותי, אני לא אחזור ואגיד לכם את כל מה שהוא אמר, זה ארך שעה ורבע. אבל את היסוד אומר לכם.

אני לא יודע רוסית, וגם הוא בודאי לא יודע לשון הקודש. אבל שגריר ישראל היה שם, והוא תרגם לרבנים את דברי פוטין. ומה הוא אמר. תראה, היתה תרבות יון, והוא מתאר לי, איזו חכמה, איזה שכל. תראה מה היתה תרבות רומא, פילי מלחמה כמו טנקים. מתאר,

הוא יודע לתאר טוב מאד, הוא דיבר טוב. מה זה תרבות מצרים, מספר, כישופים וקסמים. ואני מתפעל, איך הוא יודע את כל זה. מה זה תרבות של העם היהודי, הוא מספר לי, ראש השנה, כיפור. כאילו שאני לא יודע, מספר לי על התרבות היהודית. ואני שומע אותו, לא הבנתי, מה זה, שיעור בהיסטוריה?

פתאום פונה אלי פוטיין, בחדות. כבוד הרב, כל התרבויות כולן נשכחו, מי מכיר היום את תרבות יון? מי מכיר היום את תרבות רומא? את תרבות מצרים? מי מכיר אותן? רק התרבות של העם היהודי נשארה. אולי כבוד הרב יכול להסביר לי, למה אתם נשאתם והכל נמחק? אני התכוונתי להסביר לו, כמו סמינר ערכים, להגיד לו מה קרה. אבל הוא אמר, כבוד הרב, אל תענה לי, אני אענה לך. הופתעתי. אומר לי פוטיין במלים האלה, רבותי.

אתם נשאתם, העם היהודי, בזכות הרבנים שלכם והתורה שלכם. אני שמעתי את מה שהוא אמר, וביקשתי שהוא יחזור על הדברים. אמרתי לו מה, לא הבנתי, יחזור נא. הוא חזר פעם שניה, שנים מקרא ואחד תרגום. תראו רבותי, הוא נשיא גוי, לא יהודי. שום גיור הוא לא עבר, אפילו רבנים מצוהר לא גיירו אותו, הוא נשאר גוי. מברכים בכל בוקר שלא עשני גוי. אין הכוונה רק על גוי איכר וגוי פשוט, אלא שלא עשני גוי גם על הראשים שלהם, שלא עשני ברק אובמה וולדמיר פוטיין וטראפ. תראו, אפילו אחד כזה שהוא גוי, הוא יודע ומבין, מה שמר על עם ישראל משך כל הדורות. הדביקות ברבנים האמתיים.

אלפי שנים, מאות מאות בשנים, יהודי תימן שמרו על צביונם, על מסורתם. מה שמר עליהם, שהיו דבוקים למארי. היו דבוקים לרבנים, דבוקים לתורה. הרבנים והתורה, זה מה ששמר עליהם. סיפרתי את זה לראש הממשלה בנימין נתניהו, והוא אמר לי, אני נוסע בשבוע הבא לרוסיה, ואני מבטיח לך שאני אומר את הדברים הללו לפוטיין, שכמה התפעלנו מהמסר שהוא אמר. לא משנה אם נתניהו אמר את הדברים לפוטיין, או לא, לא משנה כלל, אבל הוא התפעל מאד מאד מהדבר הזה.

זה מוסר השכל בשבילנו, שמה ששמר עלינו זו התורה הקדושה. אנחנו רוצים להמשיך את המורשת הנפלאה של יהדות תימן. זה רק דרך חינוך הבנים. לשלוח את הבנים ואת הנכדים לשיבות קדושות, רק לשיבות על טהרת הקודש. לא למחצה, לשליש ולרביע לא שמענו. לא תיכון תורני ולא ישיבה תיכונית. שום דבר, לא להתפשר, דווקא ישיבה הכי טובה שיש. כבר הזכיר הגאון הרב שמעון בעדני שליט"א בדרשתו, שברוך ה', יש לספרדים